

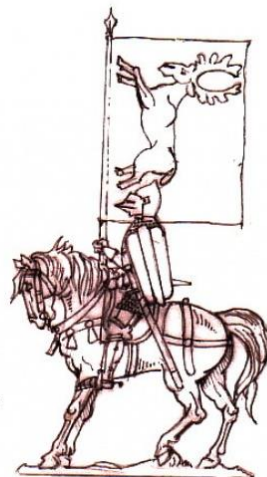
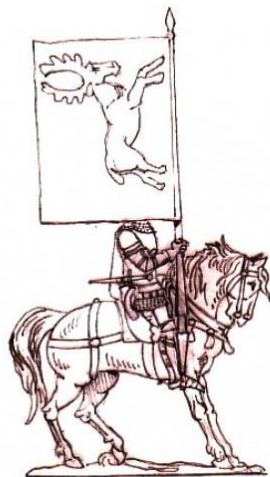
ODTWORZONE CHORĄGWIE GRUNWALDZKIE W FIGURKACH CYNOWYCH

Część pierwszą kończyła Chorągiew nr 23 - Komturstwa i Miasta Pokrzywna. Ponieważ temat zainteresował czytelników publikuję część drugą, obejmującą pozostałe chorągwie Zakonu Krzyżackiego. Oparłem się przede wszystkim na oficynie Schmalkalder-zinnfiguren, dla której pracowali tacy grawerzy jak Peter Ewald Kovar, Karl-Werner Rieger czy Regina Sonntag. Na podstawie rysunków Karla Heinrichsena, wykonali oni prawie wszystkie chorągwie Zakonu Krzyżackiego – w sumie 40 figurek. Mniej niż w Banderii ponieważ niektóre chorągwie się powtarzały a niektórych brakuje w stosunku do naszej wiedzy opartej na „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich w Zamku Królewskim na Wawelu”, opartych na miniaturach Stanisława Durinka wykonanych w latach 1447-1448 do dzieła Jana Długosza - Banderii Prutenorum.

24. Chorągiew Komturstwa i Miasta Brodnicy

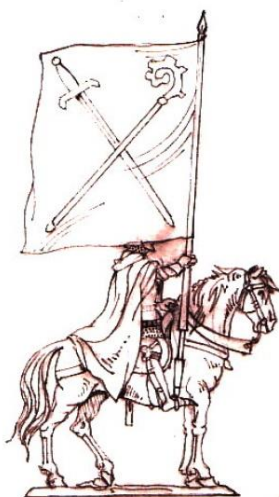

Wersja Schmalkalder, pomalowana przez Dmitra Vasilewskiego

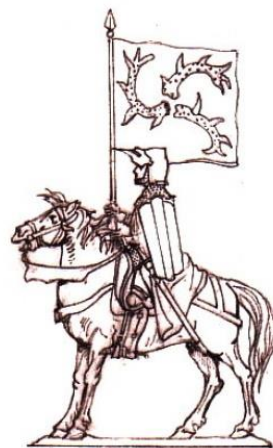
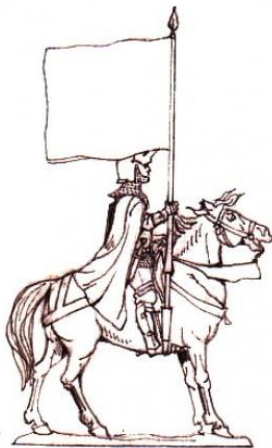

Fot. 56, Fot.57

25. Chorągiew Biskupa i Biskupstwa Chełmińskiego

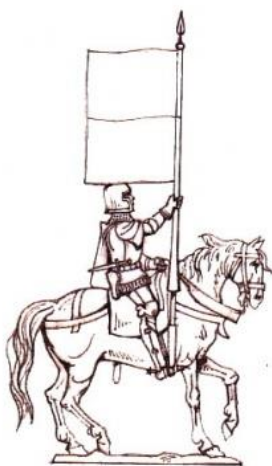
26. Chorągiew Wójtostwa Zamku Bratianu i Nowego Miasta

Wersja *Schmalkalder*, pomalowana przez Dmitra Vasilewskiego . Chorągiew wygrawerowana jednostronnie – strona lewa gładka. Brak informacji o stronie lewej w Banderia Prutenorum lub Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich

Fot. 60, Fot. 61

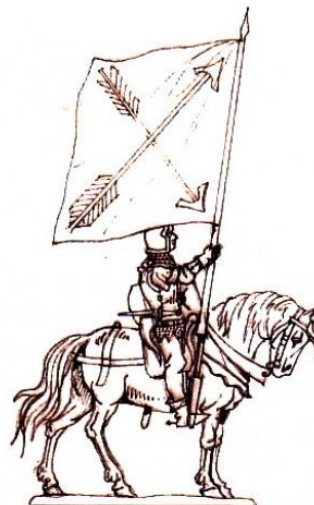
27. Chorągiew Miasta Braniewa

Fot. 62, Fot. 63

Wersja *Schmalkalder* zakładała jedną figurkę dla Elbląga, Gdańska i Braniewa, które różniły się barwą pól i krzyży. Strona lewa bez krzyży - brak informacji o stronie lewej w dostępnych naszych źródłach - Banderia Prutenorum lub „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich”.

28. Chorągiew Rycerzy Niemieckich oraz nr 20 Chorągiew Rycerzy zaciężnych z Westfalii

Wersja *Schmalkalder*, chorągiew identyczna jak Rycerzy zaciężnych z Westfalii nr. 20, oparta na „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich”.
Fot. 48, Fot. 49

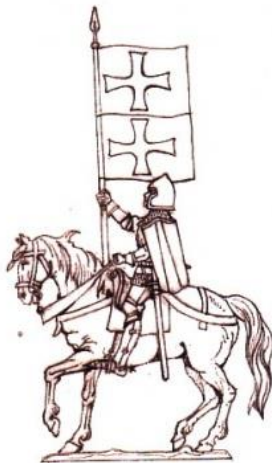
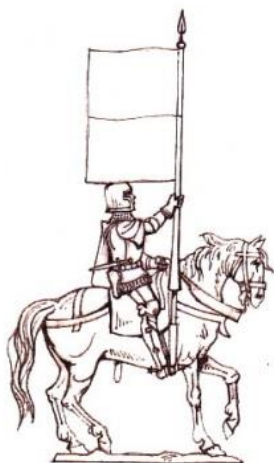
29. Chorągiew Szczepu i Narodu Szwajcarów

Figurka oparta na kreacji prof. Mariusza Karpowicza; z przylutowaną chorągwią z postacią białego wilka - wygrawerowaną przez Ludwiga Franka i pomalowana przez autora według „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich”. Figurki oficyny *Schmalkalder* nie przewidywały takiego znaku. Najprawdopodobniej w historiografii niemieckiej rycerzy zaciężnych ze Szwajcarii zaliczano do rycerzy zaciężnych niemieckich..

Fot. 64

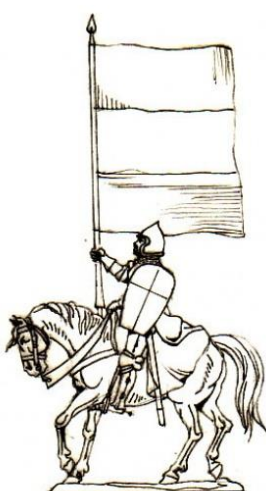
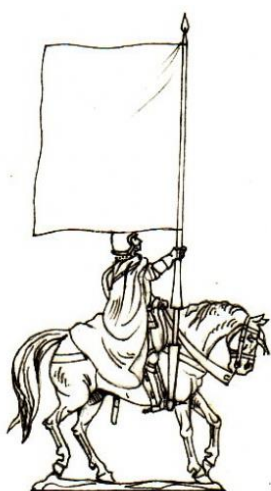
30. Chorągiew Druga Miasta i Komturstwa Elbląskiego oraz nr. 32 Chorągiew Mieszczan Elbląskich

Fot. 52, Fot. 65

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, która zakładała jak przy nr 27, jedną figurkę dla Elbląga, Gdańska i Braniewa. Po prawej - kreacja autora oparta na figurce z zestawu "*Johanniter in der Schlacht bei Nicopolis*." z przylutowanym sztandarem; oparta na „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich”. Chorągiew mieszczan miała odwroty układ poł czerwono-białych. Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna.

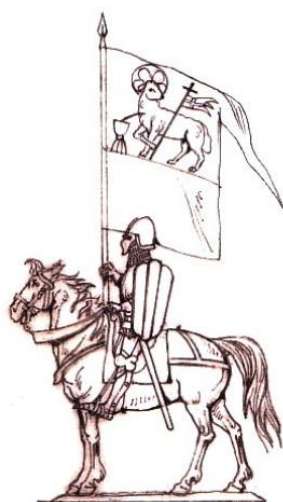
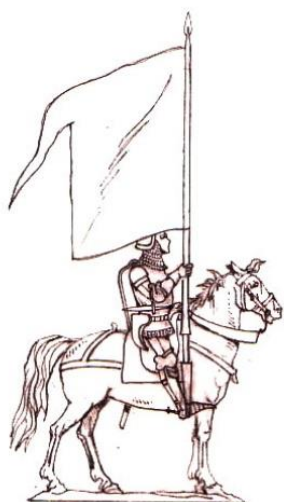
31. Chorągiew Wójtostwa i Miasta Laski

Fot. 66, Fot. 67

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza pomalowana przez Dmitra Vasilewskiego; Uwagę zwraca różna proporcja przyjętych chorągwi, która według „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich” powinna wynosić 158 x 128,5 cm czyli raczej zgodna z wersją *Schmalkalder*.. Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna.

32. Chorągiew Komturstwa i Miasta Człuchowa oraz nr 48. Chorągiew Biskupstwa Warmińskiego

Fot.68, Fot. 69

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza; Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

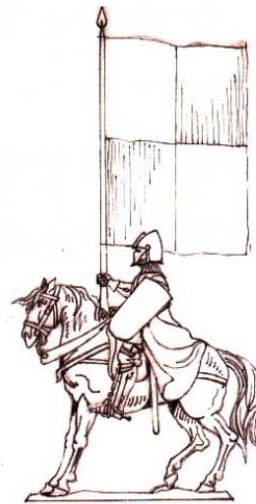
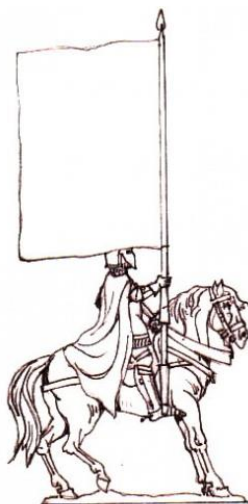
33. Chorągiew Miasta Bartoszyz

Fot.70, Fot.71

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza;

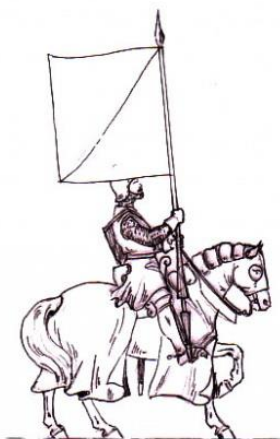
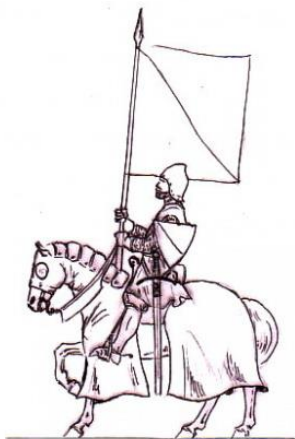
34. Chorągiew Komturstwa i Miasta Ostródy

fot. 72, Fot.73

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza; Uwagę zwraca różna proporcja przyjętych chorągwi, która według „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich” powinna wynosić 137,5 x 165 cm czyli raczej w poziomie.. Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

35. Chorągiew Komturstwa i Miasta Szczytna

Fot.74, Fot. 75

Fot.76, Fot. 77

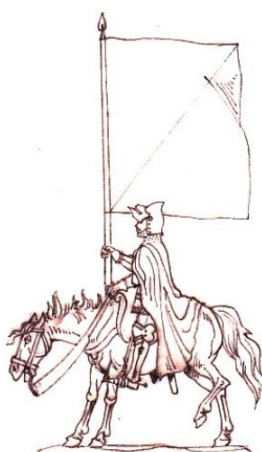
Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja autora na bazie figurki z zestawu

"Johanniter in der Schlacht bei Nicopolis."

Według opisu Jana Długosza w *Rocznikach* chorągiew miała nr 44 a według Banderii Prutenorum nr 34 a prowadził ją prokurator ze Szczytna Albert Eczbor.

Jednak w historiografii niemieckiej pod tym znakiem widnieją 3 różne chorągwie – 2 zdobyte pod Grunwaldem - Wielkiego Szpitalnika (Banner d. oberstein Trappier), Komturstwa i Miasta Szczytna oraz trzecia - Mistrza Zakonu Henryka von Plauen nr 52, zdobyta w październiku pod Koronowem 1410.

Grawerzy niemieccy rozgraniczali te chorągwie w skali i wielkości bławatu:

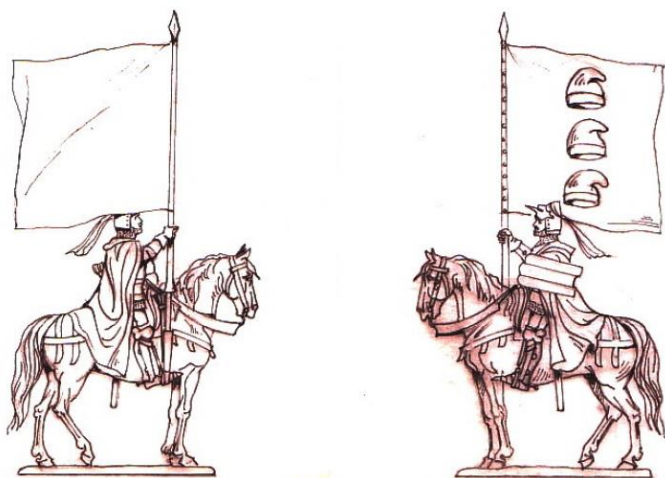

Fot.78, Fot. 79

Chorągiew Wielkiego Szpitalnika (Banner d. oberstein Trappier) / Mistrza Zakonu Henryka von Plauen

Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

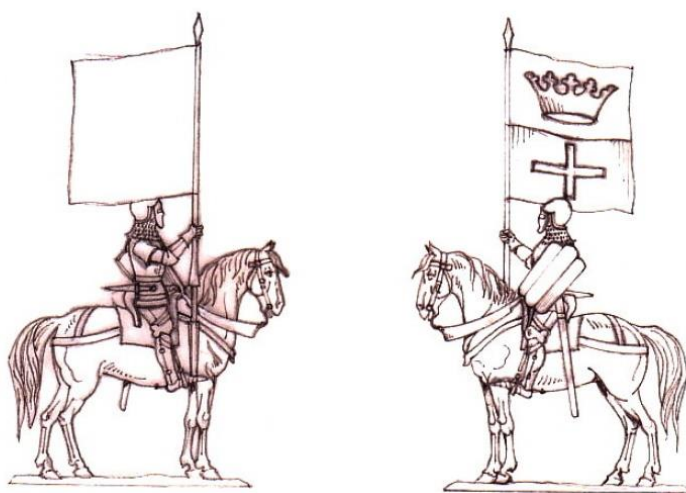
36. Chorągiew Miasta i Komturstwa Ragnety oraz nr 16. Biskupa i Biskupstwa Sambijskiego

Fot. 41, Fot. 42

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej proporzec połączony z jeźdźcą wedle wyboru autora. Chorągiew identyczna jak nr 16 Biskupa i Biskupstwa Sambijskiego. Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

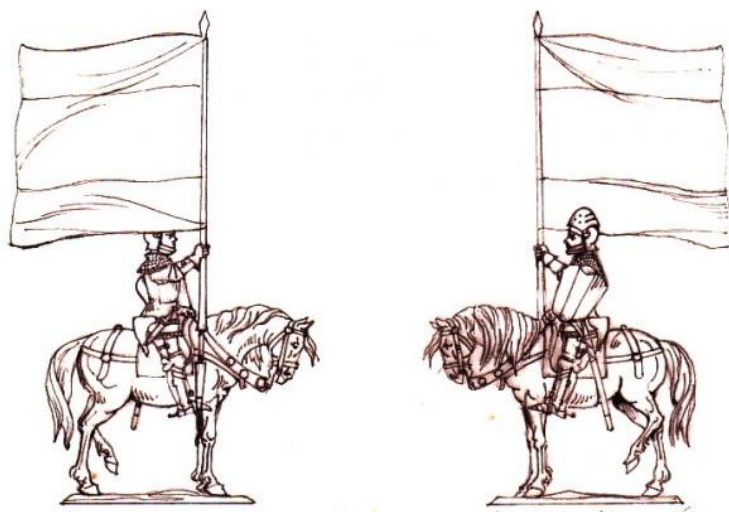
Chorągiew Starego Miasta Królewca

Fot.80, Fot. 81

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza; Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

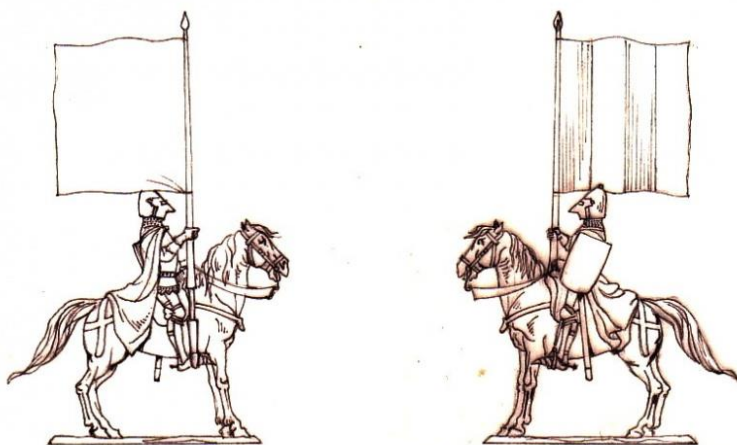
37. Chorągiew Rycerzy Nadreńskich

Fot.82, Fot. 83

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza; Uwagę zwraca różna proporcja przyjętych chorągwi, która według „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich” powinna wynosić 161,5 x 151,5 cm czyli raczej zgodna z wersją *Schmalkalder*..

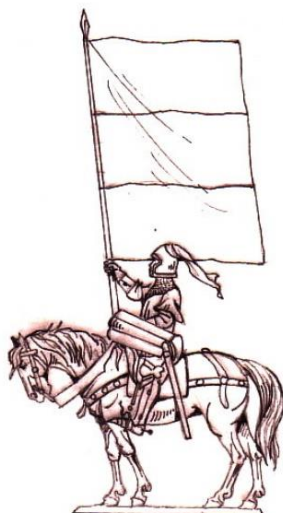
38. Chorągiew Wójtostwa i Miasta Tczewa

Fot.84, Fot. 85

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza; Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

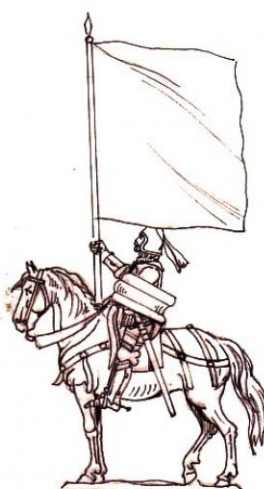
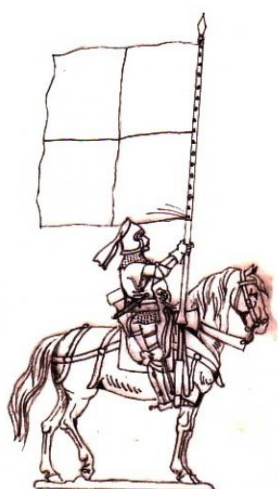
39. Chorągiew Miasta Olsztyna

Fot.86, Fot. 87

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza;

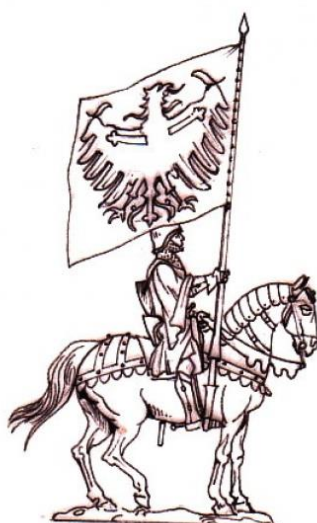
40. Chorągiew Rycerzy Miśnieńskich

Fot.88, Fot. 89

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza, pomalowana przez autora. Chorągiew jednostronna.

41. Chorągiew Miasta Brandenbura

Fot.90, Fot. 91

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza;

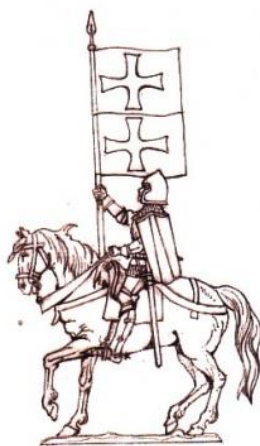
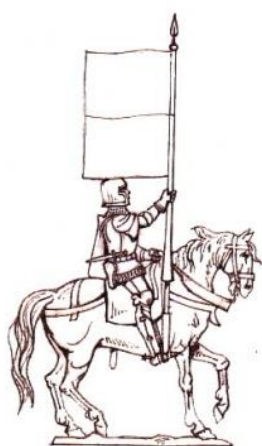
42. Chorągiew Rycerstwa Ziemi Chełmińskiej

Fot.92, Fot. 93

Po lewej *Schmalkalder-zinnfiguren*, po prawej proporzec połączony z jeźdźcą wedle wyboru autora. W wersji *Schmalkalder* wyraźnie widać delikatne fale oraz jednostronny rysunek w odróżnieniu od wersji z *Banderia Prutenorum*. Dodatkowo w naszej historiografii rozróżniamy wersję tego sztandaru z ogonem w pionowe pasy. Chorągiew prowadził nowy komtur Torunia Jan Von Sayn. Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

43. Chorągiew Komturstwa i Miasta Gdańska

Fot.94, Fot. 95

Wersja *Schmalkalder*, pomalowana przez autora. Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach..

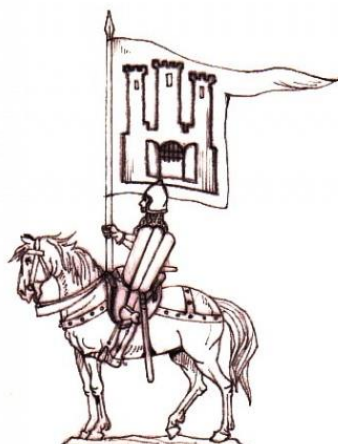
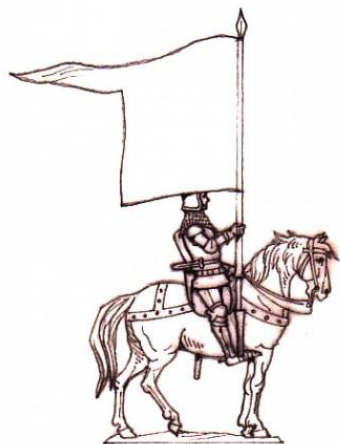
44. Chorągiew Komturstwa Gdańska oraz nr 49 Druga Chorągiew Komturstwa i Zamku Gdańskiego

Fot.96, Fot. 97

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. Mariusza Karpowicza, pomalowana przez Dmitra Vasilewskiego.

45. Chorągiew Miasta Torunia

Fot.98, Fot. 99

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja i pomalowany odlew na bazie konwersji figurki grawera Wolfganga Friedricha, wedle wyboru autora; Zgodnie z wersją niemieckiej oficyny – chorągiew jednostronna. Brak takich informacji w naszych źródłach.

49. Chorągiew Komturstwa, Zamku i Miasta Gniewa

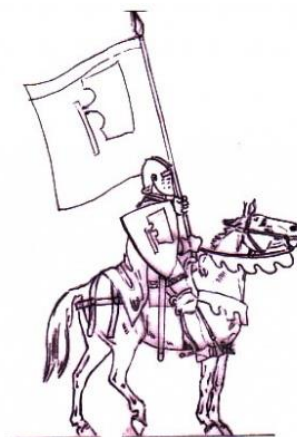
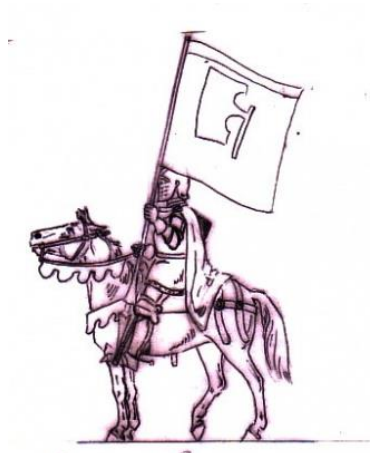

Figurka o parta kreacji prof. Mariusza Karpowicza, z przylutowaną chorągwią i pomalowana przez autora według „Odtworzonych Chorągwiach Grunwaldzkich”. Figurki oficyny *Schmalkalder* nie przewidywały takiego znaku.

Fot.100

50. Chorągiew Miasta Świętej Siekierki

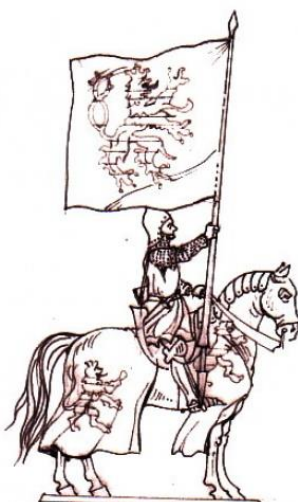
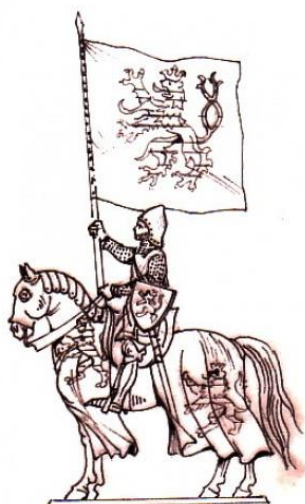

Fot.101, Fot.102

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. M. Karpowicza, pomalowana przez autora.

51. Chorągiew Komturstwa Brunszwiku

Fot.103, Fot.104

Po lewej stronie wersja *Schmalkalder*, po prawej kreacja prof. M. Karpowicza, pomalowana przez autora.

Chorągiew Brunszwiku zamyka bławaty zdobyte w batalii grunwaldzkiej. Dodatkowo grawerzy wykonali jeszcze chorągwie zakonne zdobyte pod Koronowem i Nakłem:

Chorągiew Mistrza Zakonu Inflanckiego Zakonu Krzyżackiego, zdobyta we wrześniu pod Dąbkami, koło Nakła w 1431 roku. Figurka na bazie figurki Ludwiga Franka pomalowana przez jednego z najsłynniejszych malarzy figurkowych – Vladimira Douchkine’a (na podstawie książki Alexandera Baden poświęconej malarzowi).

Fot.105

Chorągiew Inflancka prowadzona przez komturów Ascheraden’a oraz Dynaburga, zdobyta we wrześniu pod Dąbkami, koło Nakła w 1431 roku. Kreacja prof. Mariusza Karpowicza i pomalowana przez autora. Figurka na bazie figurki zaprojektowanej przez Martina Block’a a wykonana przez jednego z bardziej cenionych grawerów - Daniela Lepeltier’a.

Fot.106, Fot. 107

Prezentowane figurki zamykają stronę krzyżacką. Czas na chorągwie polskie, litewskie, ruskie, mołdawskie i tatarskie. Mimo, że były chorągwiami strony zwycięskiej, historiografia nasza obeszła się z nimi po macoszemu. Szczególnie strona litewska została zminimalizowana... ale to materiał na kolejną prezentację.

Piotr Kostka

Oddział Poznański

Stowarzyszenia Miłośników Dawnej Broni i Barwy

Materiały:

1. Magdalena Piwocka - ODTWORZONE CHORAĞWIE GRUNWALDZKIE W ZAMKU KRÓLEWSKIM NA WAWELU
2. Wolfgang Friedrich - Typenliste Kultuhistorischer Zinnfiguren
3. Claus-Peter Goldberg - GO international Katalog No. 4 (Schlacht bei Grinwald)
4. Ivonne Dittmar - Schmalkandr – Zinnfiguren - Banner des Deutschen Orden in der Schlacht bei Tannenberg 1410
5. Alexander Baden - Vladimir Douchkine